



**KRAANVOGELS** boven de Diepholzer Moorniederung

- de nabijheid van landbouwgebieden met in de herfst voldoende oogstresten bijvoorbeeld maïs;
- ontoegankelijkheid en rust.

Willen Kraanvogels een gebied aantrekkelijk vinden op hun trek naar het zuiden, dan moet aan al deze voorwaarden voldaan zijn. Gelukkig voor de Kraanvogels zijn er voldoende van dit soort gebieden!

### **Pleisterplaatsen**

Hieronder in het kort de belangrijkste pleisterplaatsen van Kraanvogels van noord naar zuid:

#### **1. Kwismaren in Midden-Zweden** september-half oktober

Een voorheen gedraineerd merengebied, maar nu hersteld en reservaat. Vanaf 2000 is het aantal Kraanvogels

hier toegenomen van enkele honderden tot circa 1000.

#### **2. Hornborgasjön in Zuid-Zweden** september-oktober

Hornborgasjön is een 3000 hectare groot meer, eveneens na drainage hersteld in 1995. Ook hier is het aantal pleisterende Kraanvogels in de herfst sterk toegenomen tot meer dan 10.000. Op de voorjaartrek in april is hier de fraaie dans van de Kraanvogels te bewonderen.

#### **3. Öland** september-begin oktober

De zuidpunt van Öland is het verzamelpunt voor de Kraanvogels uit Noord-oost-Zweden en Zuidwest-Finland. Op hun rustplek Möckelmossen in de Alvarret worden er maximaal 4000 tegelijkertijd geteld. Schitterend is het om

mee te maken hoe 's ochtends bij de vuurtoren van Ottenby op de zuidpunt van het eiland de Kraanvogels koers zetten naar Rügen. Menig oudgediende van onze Vogelwerkgroep staan de beelden nog helder op het netvlies.

#### 4. Rügen- Bock

half september - november

Rügen is de belangrijkste verzamel- en rustplaats van Centraal-Europa. Kraanvogels uit Scandinavië, Finland, Polen en de Baltische Staten komen hier samen alvorens in november zuidwaarts te trekken. Het piekaantal tegelijkertijd hier aanwezig is circa 50.000. Voor 'Die Wende' was Rügen een vrij extensief bewerkt landbouwgebied. Nu met de toenemende intensivering worden voor de Kraanvogels op verschillende plekken voederplaatsen met voornamelijk mais aangelegd om conflicten met de boeren te voorkomen. Ook zijn er uitkijktorens gebouwd voor de vogeltoeristen, zodat de bewoners ook een graantje meepikken.

#### 5. Diepholzer Moorniederung

half oktober-november

Dit gebied ligt 30 km ten noorden van Ösnabrück. Het is een hoogveen gebied, dat gedeeltelijk uitgeveend en ontgonnen is. De waterstand van de overgebleven veenrestanten is verhoogd waardoor er op verschillende plaatsen weer veenvorming plaats vindt. Ongeveer 21.000 hectare heeft de status van Natura 2000 gebied. Dankzij de genomen maatregelen is het aantal Kraanvogels in de herfst nu circa 30.000. Ook hier zijn enkele observatietorens en zoals ik afgelopen november ervaren heb is het 'kranen kijken' hier behoorlijk populair!

#### 6. Lac du Der-Chantecoq

half oktober-december

Lac du Der is een kunstmatig meer, met zijn 4800 hectare het grootste kunstmatige meer van Frankrijk. Het is in 1970 aangelegd om het waterpeil in de Marne en Seine te kunnen beheersen. Het ligt zuidelijk van Reims ongeveer 8

Klaar voor de landing



km van St.Dizier. Het Lac du Der (=eik) is een jacht- en wildreservaat en vanaf het begin zijn hier Kraanvogels komen rusten. Vooral vanaf 1995 is hun aantal sterk toegenomen. De eerste grote groepen komen te tussen 10 en 15 oktober en de trek duurt tot in december. Zoals we met de VWG vorig jaar zelf hebben waargenomen kunnen op enig moment wel 50.000 tot 100.000 Kraanvogels een of meerdere dagen op en rond het meer aanwezig zijn. De meeste trekken door, maar in zachte winters blijven groepjes aanwezig. Om landbouwschade in het voorjaar te voorkomen is de 'Ferme aux Grues' aangelegd, waar de Kraanvogels met maïs worden bijgevoerd. Vanuit een ruime observatiepost zijn ze dan prima waar te nemen.

## **7. Gallocanta** **november-februari**

Gallocanta is een zoetwatermeer midden in een steppegebied halverwege Madrid en Barcelona. Het ligt in een vallei en is afhankelijk van de watertoevoer maximaal 1400 hectare groot. Voedsel vinden de Kraanvogels op de graanvelden en in de eikenbossen op de omliggende bergen. Vanaf 1994 is het aangewezen als RAMSAR reservaat, een internationaal belangrijk wetland, met een omvang (inclusief de randzone) van ongeveer 6700 hectare. Vanaf 1988 pleisteren hier de Kraanvogels in aantal fluctuerend van 25.000 tot 50.000, afhankelijk van de weerssituatie in de Gasconge (Zuidwest-Frankrijk) waar ze meer verspreid verblijven.

## **8. Extremadura** **november-maart**

Extremadura is het eindpunt van de trekroute van de Kraanvogels. Hier overwinteren ze. Deze provincie van Spanje aan de grens met Portugal wordt gekenmerkt door het Dehesa-landschap, weidegebied met verspreid

staande kurkeiken. Het lijkt een beetje op onze hoogstamboomgaarden. De eikels vormen het stapelvoedsel voor de Kraanvogels. Omdat het gebied zo uitgestrekt is, is het vaststellen van het totaal aantal vogels moeilijk. Geschat wordt dat er 50.000 tot 70.000 Kraanvogels overwinteren. Rustplaatsen vormen hier de verschillende waterreservoirs bijvoorbeeld Embalsa de los Chanchales en Embalsa Arroyo Conejo. In Extremadura is onderzoek gedaan naar de herkomst van de vogels en van een totaal van 312 geringde Kraanvogels bleken er 127 uit Zweden en Noorwegen, 113 uit Duitsland, 38 uit Finland, 21 uit Spanje en 13 uit Estland te komen.

## **Toename dankzij bescherming**

Doordat op hun trekroute de Kraanvogels goed beschermd worden, is hun totale aantal in West-Europa flink toegenomen. Daardoor hebben ze hun oude verlaten broedgebieden weer kunnen koloniseren. De vogelaar/gids in het Diepholzermoor vertelde dat het ook daar was gebeurd. De Kraanvogels broeden er weer vanaf 1989 met een geschat totaal nu van 10- 20 paar.

Ook in Nederland is dit het geval. Vanaf begin deze eeuw broeden in het Fochteloërveen met wisselend succes enkele paren: vanaf 2001 1 à 2 paar en sinds 2008 3 à 4 paar. Recent hebben Kraanvogels ook broedpogingen gedaan op het Dwingelderveld (2011) en in het Korenburgerveen (Gelderland, 2015). De broedpopulatie Kraanvogels in Nederland blijft echter kwetsbaar, want rust is voor het slagen van een broedgeval essentieel.

■ *Nico Slotboom*